

ÉMILE ZOLA

RYNNÄKKÖ

MYLLYÄ

VASTAAN

ЭМИЛЬ ЗОЛЯ

Rynnäkkö myllyä vastaan

«Public Domain»

Золя Э.

Руннаккo myllyä vastaan / Э. Золя — «Public Domain»,

Содержание

I	5
II	8
Конец ознакомительного фрагмента.	10

Émile Zola

Rynnäkö myllyä vastaan

I

Rocreusen myllyllä oli kieltämättä kaunein asema koko kylässä. Paikka itsessään oli vähäpätöinen, puoleksi rapistuneita taloja kylätien kahden puolen; mutta mylly seiso maantien mutkassa, Morellejoen rannalla, ja sieltä oli erinomainen näköala yli koko laakson kaunisten niittyjen, mehuisten laidunten ja hedelmällisten peltojen.

Koko Lothringissa ei ole ihastuttavampaa sopukkaa. Satavuotiset metsät ympäröivät viheriän meren lailla laajaa tasankoa, jonka lävitse Morelle-joki kiemuroi hopeanhoitoisena sohisten.

Joki saa alkunsa Gagnyn metsästä ja tuo kuumina kesäpäivinä mukanaan virkistävää viileyttä. Lukuisat puroset, jotka samoin saavat alkunsa metsästä sammaltuneiden kivien alta, syöksyvät metsärinteitä alas ja yhdistävät kylmät vetensä Morelleen. Kuten lumotussa puutarhassa kohisevat ja laulavat kristallikirkkaat purot hopeanheleällä äänellä, peittäen pauhuunsa peippojen ja rastaitten äänekkään laulun.

Vedet kostuttavat ja hedelmöittävät koko laakson, ja rehevinä kasvavat maassa ruohot ja yrtit. Ikivanhat, mahtavat kastaniat levittävät ympärilleen vilpoista varjoa, pitkät poppelit reunustavat niittyjä, ja keskellä kulkee kaksoisrivinä plataanikäytävä aina Gagnyn linnanraunioille saakka.

Sievänä ja viehättävänä sijaitsee isä Merlierin mylly tässä viheriässä ympäristössä. Se on vanhanaikainen, kummallisennäköinen rakennus ja on paalurakennusten tavoin puoliksi vedessä. Morelle, joka kohisten syöksyy korkean sulun ylitse vanhaan myllynrattaaseen niin että se veden painon alla huokaa ja valittaa, levenee talon edustalla peilikirkkaaksi suvannoksi, missä kalat pitävät telmettä.

Vene keinuu ankkuroituna pienessä valkamassa, jonne talosta johtaa laudoista tehty tie. Rakennuksen ensimmäistä kerrosta ympäröi rehevä muratti- ja köynnöspeite, ja köynnöskasvit kohoavat aina päätyyn saakka, kiipeävät katolle, missä ne liehuvat kuten viehkeät aallottaren hiukset.

Isä Merlier rakasti vanhaa taloaan, joka näytti näin viehättävältä ja romanttiselta, eikä tahtonut tietääkään korjauksista ja muutoksista, joita useat naapureista kehottivat häntä tekemään; hän rakasti vanhaa myllynratasta, joka oli tehnyt työtä hänen kanssaan hänen nuoruudestaan asti, tietämättä hetkenkään levosta, ja hänen kanssaan tullut vanhaksi. »Ratashan ei kelpaa enää mihinkään, se on jo aivan pilalla», sanoivat ihmiset ja neuvoivat häntä hankkimaan uuden. Mutta vanha mylläri ravisti päätään, vanha ratas oli hänen uskollinen ystävänsä, josta hän ei tahtonut erota. Ja kun se meni rikki, paranteli ja paikkaili hän sitä kärsivällisesti kaikella, mitä käsiin sattui: vanhoilla tynnörinlaudoilla, ruosteisilla rautapaloilla, tinalla, niin että vanha, sammalen peittämä ratas lopulta näytti lystikkään kirjavalta, etenkin silloin kun valkea vaahto kuohui sen ylitse. Kylätien puoleinen osa rakennusta näytti jokapäiväisemmältä; siinä ei ollut esiin pistäviä torneja tai kuisteja, vaan kaikki oli sileää ja tasaista. Tätä sivustaa antoi mylläri toisinaan valkaista kalkilla, ja juuri äskettäin oli se uudesta maalattu, niin että se auringonpaisteessa hohti häikäisevänä kuin jäätikön pinta. Ja tänä päivänä näytti mylly vielä tavallistakin iloisemmalta, jopa juhlalliselta, sillä tänään siellä vietettäisiin iloista juhlaa: myllärin ainoan tyttären kihlajaisia.

Isä Merlieriä piti koko kylä suuressa arvossa; jo kaksikymmentä vuotta oli hän ollut pormestarina, ja häntä kunnioitettiin yleisesti hänen suuren rikkautensa tähden, minkä hän oli rehellisesti ansainnut kättensä työllä. Naimisiin mennessään ei hän tuonut vaimolleen, joka oli perinyt vanhan myllyn isältään, muuta kuin kaksi voimakasta kättä. Nyt oli hän rikas mies ja olisi kyllä voinut saada levon itselleen ja vanhalle myllynrattaalleen, mutta huolimatta korkeasta iästään tuns

hän itsensä terveeksi ja reippaaksi, eikä olisi voinut sietää joutilasta elämää; hän teki yhä työtä, ja työ se oli, joka hänet terveenä ja reippaana pitikin.

Isä Merlier oli suurikasvuinen, kaunis vanhus, jolla oli hiljaiset, totiset kasvonpiirteet. Hän ei nauranut milloinkaan, mutta luonnostaan oli hän iloinen. Hän näytti aina arvokkaalta, mutta etenkin vihkiäisiä toimittaessaan, ja tästä syystä pitivät kyläläiset hänestä aivan yhtä suuresti, kuin hänen rikkautensa vuoksi, eivätkä lainkaan halunneet itselleen toista pormestaria.

Hänen vaimonsa oli kuollut ja oli jättänyt hänelle yhden ainoan lapsen, hänen tyttärensä Fränzchenin.

Pienokainen oli aina ollut heikko ja kivuloinen, ja ihmiset eivät osanneet kylliksi ihmetellä, mitenkä isä ja äiti Merlier, jotka molemmat olivat niin terveet ja voimakkaat, olivat voineet saada tällaisen heikon lapsen; mutta viidentoista vuotiaasta alkoi Fränzchen nähtävästi tulla terveemmäksi ja oli nyt kahdeksantoistiaana kehittynyt kukoistavaksi neitoseksi. Hänellä oli ruusuiset kasvot, hehkuvat, tummat silmät ja punainen hymyilevä suu. Hän nauroi ilahuttaakseen muita, mutta luonnostaan oli hän vakava, sillä isän äänettömyys oli hänet aikaiseen kypsyttänyt ja tehnyt hänet hiljaiseksi ja miettiväiseksi.

Luonnollisesti liehuivat kaikki kylän nuoret miehet hänen kauneutensa ja rikkautensa vuoksi hänen ympärillään, ja hämmästys olikin yleinen, kun tyttö valitsi vieraan, ulkomaalaisen, jota vielä sitäpaitsi pidettiin varattomana ja laiskana; ainoastaan tytöt olivat salaa Fränzchenin kanssa samaa mieltä, vieläpä häntä hiukan kadehtivatkin, sillä heidän täytyi tunnustaa, ettei kolmen peninkulman alalla löytynyt ainoatakaan kauniimpaa poikaa, kuin Dominique Peuquer.

Hän oli muutamia vuosia sitten muuttanut tänne Belgiasta, ottaakseen haltuunsa vanhan setänsä jälkeen jättämän pienen perintötalon, joka sijaitsi metsän reunassa aivan myllyä vastapäätä.

Hän sanoi aikovansa myydä sen ja sitten jälleen palata kotiseudulleen, mutta kaunis ympäristö varmaankin viehätti häntä, sillä hän jäi paikalleen. Hän muokkaili pienoista peltoaan, viljeli kaaliaan ja eleli huoletonna muista ihmisistä välittämättä. Mutta ihmiset puolestaan sitäkin enemmän välittivät hänestä, sillä he eivät voineet käsittää, mistä hän eli, ja kun hänellä alinomaan oli kalastusvehkeet ja kivääri mukanaan, alettiin häntä pitää salametsästäjänä, ja metsänvartijoilla oli paljon puuhaa häntä väijyessään; heidän kerrottiin jo pari kertaa olleen saamaisillaan hänet kiinni, mutta paha kyllä, ainoastaan saamaisillaan! Näin tuli hän pahaan maineeseen ja hänen mökkinsä, joka oli metsässä aivan puiden kätkössä, samoin, sillä – »jotain salaperäistä siellä oli joka tapauksessa», arvelivat vanhat naiset, eikä paljoa puuttunut, etteivät he pitäneet Dominiquea ryöväriinä. Talonpojat kutsuivat häntä laiskuriksi ja vetelykseksi, koska hän alinomaan makasi nurmikolla avaruuteen tähystellen, sen sijaan että olisi tehnyt työtä.

Mutta nuoret tytöt olivat oikeassa, kaunis oli Dominique; hän oli pitkä ja solakka kuin poppeli, hänellä oli kullankeltaiset hiukset ja parta, ja siniset, hymyilevät lapsen silmät; niin ettei oikeastaan ollut kovinkaan ihmeellistä, että Fränzchen eräänä päivänä selitti isälleen: »hän tai ei ketään!»

Isää tuo tieto kohtasi kuin salamanisku; tapansa mukaan ei hän tosin sanonut mitään, näytti vaan totiselta kuin muulloinkin, mutta sisäisen ilon hohde hänen silmistään oli kadonnut. Sen jälkeen ei Fränzchenkään enää nauranut, ja kokonaisen viikon he näin uhmasivat toisiaan. Isä Merlier ei saattanut käsittää, missä ja milloin tuon Dominiquelurjuksen oli onnistunut hänen tyttärensä lumota, kun ei hän koskaan edes ollut myllyssä käynytäkään. Hän asettui väijyksiin ja huomasi Dominiquen makaavan heinikossa Morellen toisella rannalla, missä hän oli nukkuvinaan; mutta Fränzchen oli huoneessaan, jonka ikkunasta hän aivan hyvin saattoi nähdä Dominiquen.

Nyt ymmärsi isä, että he molemmat olivat rakastuneet toisiaan katsellessaan ja lähettelleet myllynrattaan ylitse toisilleen lemмен silmäyksiä!

Toinen viikko kului; isä Merlier ei edelleen virkkanut sanaakaan, ja Fränzchen kävi yhä totisemmaksi. Silloin oli isä eräänä aamuna lähtenyt ulos, ja takasin tullessaan toi hän Dominiquen mukanaan. Fränzchen, joka parhaillaan kattoi pöytää, ei näyttänyt vähäkään hämmästyneeltä eikä

virikkanut sanaakaan, mutta entinen hymy ilmestyi hänen suupieliinsä ja kuopat hänen punaisilla poskillaan tulivat jälleen näkyviin.

Mikä oli saanut isän mielen muuttumaan, sitä ei koskaan saatu tietää, se vaan tettiin, että hän oli käynyt Dominiquen luona tämän kotona ja pitemmän aikaa keskustellut hänen kanssaan. Vanhus lienee löytänyt hänessä sen, jota etsi, sillä tästä lähin kohteli hän Dominiquea kuten omaa poikaansa.

Koko Rocreuse oli ihmeissään, eikä voinut jättää jauhamatta sitä kysymystä, miksi mylläri oli antanut ainoan tyttärensä niin mitättömälle miehelle; ehkä hän muisti omaa naimistaan – eihän hänelläkään ollut pennin pyöryläistä taskussaan, mikä seikka ei kuitenkaan ollut estänyt häntä olemasta vaimolleen hyvä puoliso.

Dominique puolestaan osoitti, ettei hän lainkaan ollut sellainen laiskuri ja tyhjäntoimittaja, jona häntä pidettiin: myllärin renki oli otettu sotaväkeen, ja silloin ei Dominique pyytänytäkään isä Merlieriä uutta renkiä hankkimaan, vaan sen sijaan uskomaan työn hänen huostaansa. Ja nyt hän näytti, mihinkä hän pystyi, sillä hän teki työtä kolmen edestä sellaisella innolla ja ilolla, että oli hupainen häntä katsella. Isä Merlier iloitsi itseksensä; niin, rakkaus on hyvä opettaja, se antaa voimia ja rohkeutta, se saa ihmeitä aikaan!

Fränzchen ja Dominique rakastivat toisiaan syvästi; he eivät ilmaisseet sitä sanoin, mutta se kuvastui koko heidän olennostaan ja hohti heidän silmistään.

Isä ei maininnut mitään häistä, eivätkä rakastavaiset tehneet mitään kysymyksiä; he olivat onnellisia saadessaan olla toistensa lähellä ja odottivat kärsivällisesti isän päätöstä.

Vihdoin antoi hän eräänä sunnuntaina kattaa juhlapöydän puutarhaan suuren lehmuksen alle ja kutsui ystävänsä luokseen.

Kun kaikki olivat koolla, ja lasit kilisivät iloisesti, nousi isä Merlier lasi kädessä seisomaan ja sanoi: »Rakkaat ystävät, minä ilmoitan teille, että kuukauden kuluttua tästä päivästä vietetään tyttäreni Fränzchenin ja tämän kelpo nuorukaisen» – hän viittasi Dominiqueen – »häitä».

Lasit kilisivät nuoren parin onneksi. Kihlautuneet seisoivat siinä hämillään, onnellisina ja sanattomina. Silloin sanoi isä: »Dominique, anna toki Fränzchenille morsiuusuudelman».

Silloin suutelivat he toisiaan punastuen, ja koko seura taputti käsiään nauraen ja joi uudelleen nuorten maljan.

Vieraat istuivat kauvan pöydässä jutellen. Dominique ja Fränzchen pitivät toisiaan kädestä, eivätkä puhuneet mitään; he nähtävästi tuskin kuulivat, mistä oli puhe.

Keskusteltiin sodasta, joka juuri oli puhjennut, ja nuorista miehistä, jotka jo kaikki olivat lähteneet armeijaan.

»Onneksi on Dominique ulkomaalainen, niin ettei hänen tarvitse mennä mukaan», sanoi isä Merlier huolettomasti, »ja jos preussilaiset maahan tulisivat, niin silloin on hän kyllä puolustava vaimoan!»

Ajatus, että preussilaiset tulisivat maahan, tuntui kaikista naurettavalta, ja he laskivat leikkiä siitä, mitenkä preussilaiset lähetettäisiin kotia, kun ensin oli heidän selkänahkansa pehmitetty.

Kihlautuneet eivät olleet mitään kuulleet; he istuivat käsi kädessä, katse kaukaisuuteen suunnattuna.

Se oli ihana kesäinen yö. Kuten lapsi äidin helmassa lepäsi laakso varjojen peitossa; Morellejoki lauloi hiljaista kehtolauluaan, puut kuiskivat hiljaa unissaan, vanha myllynratas käännähti kitisten, talonkukko havahtui ja alkoi kiekua: hyvää huomenta, mutta huomasi sitten erehtyneensä, painoi päänsä jälleen siiven alle ja nukahti uudelleen. Hyvällen puhaltava vieno tuulihenki vuorilta, ja syvä, keskeymätön rauha vallitsee koko tässä onnellisessa sopukassa.

II

Fränzchenin hääpäivä oli tullut, mutta mikään iloinen juhlatunnelma ei vallinnut Rocreusessa, pikemmin kaikkialla pelko ja kauhu, sillä preussilaiset olivat lyöneet keisarin joukot ja lähenivät pikamarsseissa niin nopeasti, että kylässä joka hetki voitiin odottaa heidän ilmaantumistaan metsän reunasta.

Ennen päivän koittoa pelästytti ihmiset ylös huuto: »vihollinen tulee!» ja naiset lankesivat polvilleen rukoillen ja valittaen, mutta rohkeimmat miehistä uskalsivat lähteä ulos vakoilemaan ja näkivät silloin ilokseen, että ne olivatkin ranskalaisia.

Näiden päällikkö pyysi saada puhutella pormestaria, ja hänet vietiin myllyyn.

Aurinko kohosi juuri täydessä loistossaan, niityt höyrysivät, mutta metsien yläpuolella oli taivas kirkas ja säteilevä. Mutta kenenkään huomio ei kiintynyt luonnon kauneuteen, sillä mielet täytti tuska ja pelko. Miksi viipyi päällikkö myllyssä? »Syttyisikö täällä taistelu?» kyselivät ihmiset toisiltaan ja katselivat huolissaan sotilaita.

Päällikkö oli myllärin seuraamana kiertänyt myllyn ympäri, soudattanut itsensä veneellä joen toiselle rannalle, tarkastellut kiikarillaan ympäristöä ja saanut isä Merlieriltä tarpeelliset tiedot. Sitten asetti hän sotilaita puiden ja kivien taakse ja kuoppiin, ja pääjoukko asettui myllyn pihamaalle.

Kun isä Merlier palasi, hyökkäsivät kaikki kyläläiset hänen kimppuunsa kysymään: »Tuleeko täällä tosiaankin taistelu?»

Hän ei vastannut, nyökäytti vaan hitaasti päätään. Mutta tultuaan myllyyn ja nähtyään Fränzchenin ja Dominiquen katseen jännitettyinä suuntautuvan häneen, otti hän piipun suustaan ja sanoi: »Lapsiraukat, teidän vihkiäisistänne ei tänään tule mitään».

Dominique ei vastannut mitään, vaan katseli synkkänä ja jännityksissään Gagnyn metsää kohden ikäänkuin olisi hän toivonut vihdoinkin saavansa nähdä preussilaiset. Myöskin Fränzchen pysyi vaiti, hän oli kalpea ja toimitti totisena emännän velvollisuuksiaan, pitäen huolta sotilaiden tarpeista. Nämä olivat iloisia, hyväluontoisia poikia ja odottivat ateriaansa, joka kiehui kattilassa pihalle viritetyn valkean päällä.

Päällikkö oli tällä välin tarkastellut myllyn asuinhuoneita, jotka näyttivät häntä suuresti tyydyttävän.

»Tämähan on oikea linnoitus», sanoi hän leikkiä laskien isä Merlierille, »luulenpa, että voimme puolustaa tätä aina iltaan saakka. Missähän nuo ryövärit mahtavat viipyä? Niiden olisi jo aikaa sitten pitänyt olla täällä».

Mylläri oli ääneti; hän arvasi edeltäpäin myllynsä kohtalon: tuhaksi ja savuaviksi raunioiksi olisi hänen rauhallinen kotinsa pian muuttuva, mutta hän ei valittanut, sillä mitä se olisi auttanut? Hän sanoi vaan: »Kätkekää vene, ehkä tarvitsette sitä myöhemmin. Vesirattaan takana on hyvä kätköpaikka».

Päällikkö nyökäytti hyväksyvästi päätään ja antoi käskyn. Hän oli kaunis, neljäkymmenvuotias, jolla oli miellyttävät kasvopirteet.

Dominique ja Fränzchen näyttivät kiinnittävän hänen huomiotaan puoleensa; etenkin ei hän kyllästynyt katselemaan Fränzcheniä ja selitti avomielisesti tämän olevan viehättävän.

Dominiquen kanssa alotti hän keskustelun ja lausui ihmettelynsä, miksi niin voimakas nuori mies ei ollut sotajoukossa.

»Olen ulkomaalainen», vastasi Dominique.

Päälliköstä ei tämä näyttänyt olevan mikään riittävä syy, hän heitti Fränzcheniin pitkän katseen ja hymyili tarkottavasti. Dominique, jota tämä hymy loukkasi, lisäsi: »Mutta kyllä minä ampuu osaan; tapaan omena viiden sadan askeleen päästä. Tuolla on pyssyni».

»Te tulette sitä ehkä vielä tarvitsemaan», vastasi päällikkö.

Fränzchen oli kuullut keskustelun ja lähestyi vapisten ja ikäänkuin turvaa etsien sulhastaan, ja huolimatta vieraista tarttui Dominique hänen molempiin käsiinsä ja puristi niitä innokkaasti.

Päällikkö hymyili jälleen, mutta ei sanonut mitään. Hän istuutui tuolille, käsivarret ristissä, ja katseli miettiväisenä etäisyyteen.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.